

Rapport fra studietur til Nasjonalbiblioteket i

Mo i Rana

7. – 9. juni 2022

Bakgrunn for studieturen

Vi søkte om midler til å gjennomføre en studietur til Nasjonalbiblioteket (NB) i Mo i Rana i 2020, men måtte utsette turen grunnet pandemien. Målet med turen var å lære mer om hvordan NB digitaliserer kulturarven vår, og da særlig fotografier og eventuelt dokumenter. Vi ville lære noe om de tekniske aspektene ved digitalisering, i tillegg til å få mer informasjon om hva NB prioriterer å digitalisere. Arbark samarbeider allerede med NB angående digitalisering av audiovisuelt materiale, og NB skal nå i gang med digitalisering av deler av vår fotosamling. I tillegg har Arbark nylig gått til innkjøp av en bokskanner, vi skal også flytte fotorommet vårt, og da passet det ypperlig å lære litt mer om hvordan NB jobber med alt fra prioritering og klargjøring, til selve digitaliseringen og redigering/registrering i etterkant.

Vi var tre ansatte som dro på tur. Fra venstre: Max Tønnesen (IT), Sølvi Bennett Moen og Miriam Idehen-Ohrvik (fotoarkivarer).

NB har sluttet å ta imot besøkende i små grupper, men inviterte Fotonettverket til å ha vårmøtet sitt på Mo. Programmet for møtet var satt opp av NB og Preus Museum, som har ansvaret for Fotonettverket, og det passet godt med våre intensjoner for turen:

Onsdag 8. juni, Meyergården hotell

09:00-09:20 Velkommen/takk for sist v/Kristin

09:20-10:30 *Om Nasjonalbibliotekets kulturarvdigitalisering – bakgrunn, avtaler, bevaring/utlevering av filer, magasiner, status fotodigitalisering.* Ved Senter for kulturarvdigitalisering (www.abmdig.no) - Marte Aanes Stien og Jonny Edvardsen

10:30-10:45 pause

10:45-11:15 *Fotodigitalisering - strategi og metodikk.* Ved Kjetil Iversen, Seksjonsleder Objektdigitalisering

11:15-11:30 Praktisk info/grupper omvisning

11:30-12:15 lunsjbuffet

12:15 Avgang mot NB

12:45-16:00 Omvisning NB

Torsdag 9. juni, Meyergården hotell

Oppsummering og forventningsavklaring etter gårsdagens omvisning

09:00- 10:00: Erfaringer fra samarbeid med Kulturarvsdigitalisering: Joanna Iranowska, MiA og Arne Langleite, NTM, med eventuelle innspill fra andre som har erfaring.

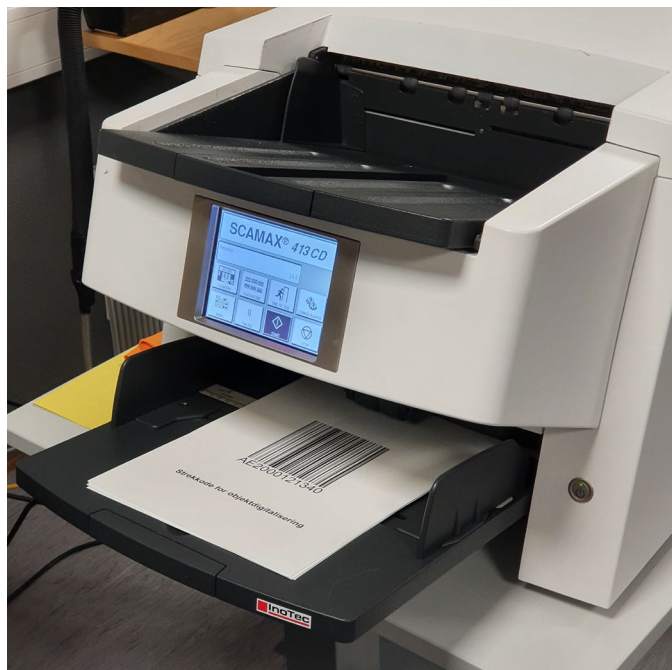
10:00-10:15: Pause med utsjekking

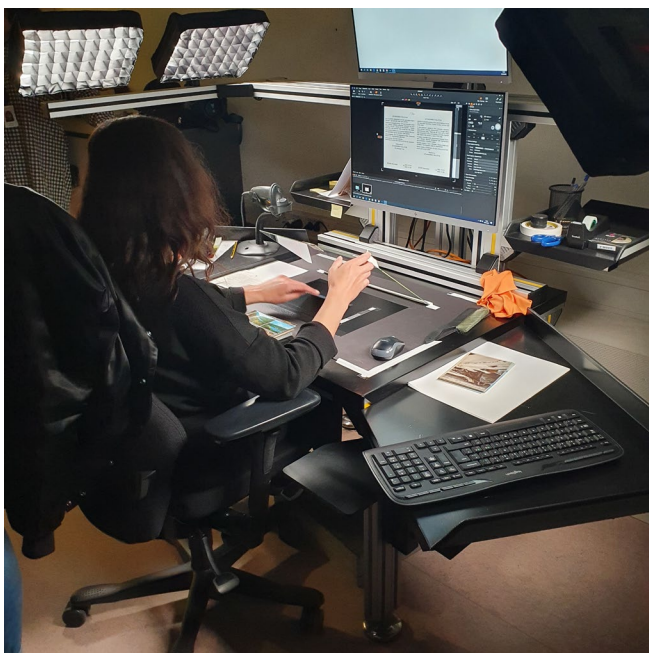
10:15-12:00 Samtaler om samarbeid

- Problemstillinger knyttet til klargjøring av materiale til digitalisering: Hvordan skal vi tenke? Hva gjør avsender og hva gjør NB?
- Metadata og digitalisering av «hele» objektet.
- Prioritering av materiale til digitalisering, hos avsendere/hos NB?

Omvisning på NB

Det mest interessante og lærerike var omvisningen på NB. Der fikk vi blant annet se skannerne som skal brukes til å digitalisere deler av fotosamlingen vår – vi skal sende positiver fra Arbeiderbladets fotoarkiv, som da vil skannes slik at forside og bakside av bildet digitaliseres i én operasjon. Positive mates inn i skanneren med en strekkode som forteller hvilken samling bildet/bildene kommer fra, og annen metadata som føres på av de ansatte på NB. Metadata legges inn i NBs database Arkimo, som institusjonene får tilgang til via innlogging på nb.no etter at arbeidet er gjort. Videre arbeid med metadata gjøres så i hver enkelt institusjon, hvor man tross alt har nærheten til og kunnskapen om sitt eget materiale.

Vi diskuterte alt fra teknisk kvalitet på filene til emballering og tilstandsvurdering av positivene. Bilder som er for små, for tykke eller som er klippet i, lukes ut og fotograferes en og en. Da legges bildene under en glassplate, og oppsettet for fotografering har pola-filtre på lamper og kameralinse for å unngå refleksjoner fra glassplaten.

Arbark har som allerede nevnt også et samarbeid med NB angående digitalisering av audiovisuelt materiale, og det var spennende å se avdelingen der de jobber med dette. Mange av de ulike formatene som finnes var stilt ut, og vi fikk se flere forskjellige apparater som brukes til avspilling/digitalisering.

Omvisningen inkluderte også en liten workshop der vi diskuterte hvordan NB kan få inn den informasjonen de trenger for å få kartlagt alle de ulike samlingene som finnes der ute. Alle ABM-institusjonene rapporterer jo statistikk om samlingene sine, men det gjøres ulikt og til ulike steder. Arbark rapporterer til Arkivstatistikken mens museene gjerne rapporterer til Museumsstatistikken (også). Tallene som rapporteres inn er ofte mangelfulle, og det differensieres ikke på format, noe som vil være nyttig for NB når de skal legge opp de ulike digitaliseringsløypene sine videre. Prioritering av ulikt materiale er avhengig av hva som finnes, materialets tilstand og ledig kapasitet på de ulike løypene.

Erfaringsutveksling

Torsdagens sesjon med erfaringsutveksling var også veldig givende. Museene i Akershus (MiA) var tidlig ute og kom i gang med en pilot allerede i 2020. Samlingene de har fått digitalisert ligner mye på våre samlinger, særlig pressearkivet fra Østlandets blad. Norsk Teknisk Museum har også sendt materiale til NB; lyd og film i tillegg til foto.

Vi diskuterte alle trinnene i prosessen:

- Prioritering: hva skal sendes til digitalisering? Kapasitet hos NB, materialets tilstand, hva er mest interessant?
- Tilstandsvurdering
- Avtaler og rettighetsavklaring: ta stilling til publisering – nb.no / digitaltmuseum.no / digitalarkivet
- Transport – ikke NBs ansvar, men de hjelper til med planleggingen
- Pakking i kasser og merking, pakkelister i Excel, strekkoder og annen dokumentasjon
- Digitaliseringen hos NB – hvor lenge er materialet utilgjengelig? NB gjør også digitalisering on demand
- Metadata og filer utleveres hver for seg – hvordan kan vi legge metadata i filen hvis vi ønsker det?
- Publisering
- Langtidslagring
- Forskning på bruk av AI

MiA har vært veldig fornøyd med samarbeidet med NB, den tekniske kvaliteten på filene og metadatahåndteringen, men de venter fremdeles på å få filene utlevert. NB kunne fortelle at dette vil foregå via FTP i første omgang, men at de jobber med en mer permanent løsning som kanskje skal fungere i sammenheng med Primus. For oss som ikke bruker Primus, vil nok FTP være et godt alternativ.

Langtidslagring ble også diskutert, og det er lovende at Arkivverket og NB nå går sammen om et prosjekt som de har søkt støtte til fra Kulturdepartementet.

Oppsummering

Vi har hatt stort faglig utbytte av turen. Både når det kommer til praktiske og tekniske løsninger for digitalisering av fotografisk arkivmateriale, utførelse av digitalisering, etterarbeidet og automatiseringsprosesser for å optimalisere arbeidet. Dette er også overførbart til digitalisering av arkivdokumenter. Alle problemstillingene vi diskuterte var svært relevante for det arbeidet vi allerede har gjort, og prosessene vi skal i gang med, da særlig å flytte og oppdatere fotorommet hvor vi digitaliserer.